

АНОТАЦІЯ

Дурдас А.П. Система оцінювання якості університетської освіти у Французькій Республіці. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта (Освіта/Педагогіка) за спеціальністю 011 Науки про освіту (Освітні, педагогічні науки). Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, 2021.

Дисертацію присвячено дослідженню системи оцінювання якості університетської освіти у Французькій Республіці, її змістового компонента з урахуванням процесів реформування української освіти та її входження до європейського освітнього простору. В роботі зазначено, що на етапі інтеграції України до Європейського освітнього простору, підвищення вимог до ринку освітніх послуг та до професійності фахівців, здатних відповідати вимогам та попиту міжнародного ринку праці, дедалі більшої актуальності набуває якість університетської освіти. Ключову роль у цьому процесі відіграє оцінювання якості і досвід роботи зарубіжних агенцій та загалом розбудова системи оцінювання якості університетської освіти, зокрема в європейських країнах.

Французька Республіка є активною учасницею європейських процесів та трансформацій у сфері забезпечення якості вищої освіти. Важливого значення набуває дослідження функціонування системи оцінювання якості університетської освіти Франції задля врахування цього досвіду в Україні. Зокрема, у Французькій Республіці система оцінювання якості вищої освіти є сформованою та має загальноєвропейське визнання. В цьому контексті євроінтеграційні процеси, які відбуваються в системі вітчизняної вищої освіти, можуть бути дотичними до усталеної системи оцінювання якості університетської освіти у Французькій Республіці.

Об'єктом дослідження є університетська освіта Французької Республіки.

Предметом дослідження є система оцінювання якості університетської освіти у Французькій Республіці.

Метою дослідження є цілісний аналіз системи оцінювання якості університетської освіти Французької Республіки, соціально-економічних, соціокультурних та педагогічних чинників, тенденцій та особливостей її розвитку; визначення можливостей використання прогресивних ідей французького досвіду для модернізації університетської освіти в Україні, зокрема в оцінці її якості.

У дисертаційному дослідженні вивчено стан дослідження обраної проблеми у педагогічній теорії та практиці. З'ясовано, що питання оцінювання якості університетської освіти у Французькій Республіці є недостатньо вивченим у вітчизняній та європейській науковій літературі і потребує подальшого дослідження.

Здійснено порівняльний аналіз базових понять дослідження: «якість», «освіта», «система», «системний підхід», «університетська освіта», «вища освіта», «якість освіти», «якість навчання», «оцінювання якості вищої освіти». З'ясовано, що у французькому та українському науковому дискурсі ці поняття мають спільні та відмінні характеристики, обумовлені історичними та соціокультурними факторами. Уточнено, що якість вищої освіти – це характеристика, що засвідчує про її здатність сприяти чи навіть забезпечувати успішну життєдіяльність суспільства і також особистості.

Досліджено систему оцінювання якості університетської освіти у Французькій Республіці. З'ясовано, що вона є багатокомпонентною, має зовнішню та внутрішню складові. На зовнішньому рівні оцінювання якості вищої освіти у Франції здійснюється такими органами: Вищою радою з оцінювання досліджень та вищої освіти (le Haut Conseil de l'Évaluation de la Recherche et de l'Enseignement Supérieur), Генеральною інспекцією державного управління освітою та дослідженнями (l'Inspection générale de l'administration de l'éducation nationale et de la recherche), Комісією дипломованих інженерів (Commission des Titres d'Ingénieur, СТІ), Комісією з оцінювання підготовки та дипломів у сфері менеджменту (Commission d'évaluation des formations et diplômes de gestion) та Консультативною національною комісією

університетських технологічних інститутів (Commission consultative nationale des IUT). На внутрішньому, інституційному, рівні оцінювання якості вищої освіти здійснюється комітетами з оцінювання, обсерваторіями та фахівцями Мережі якості вищої освіти та досліджень.

Виявлено перспективні напрямки застосування в Україні позитивного досвіду Французької Республіки з оцінювання університетської освіти та розроблено рекомендації щодо застосування досвіду Французької Республіки в оцінювання якості університетської освіти. Зокрема, на загальнонаціональному рівні запропоновано передбачити створення низки спеціалізованих незалежних агенцій, які б спеціалізувались на оцінці якості вищої освіти в залежності від спеціальностей, за якими заклад вищої освіти готує фахівців; створення громадської мережі з оцінювання якості вищої освіти та досліджень для обміну досвідом з оцінювання якості вищої освіти та взаємообміну фахівцями, яка носитиме дорадчий характер; сприяння участі України в скоординованій співпраці на європейському рівні та у відповідних міжнародних проектах, форумах, присвячених питанням забезпечення якості вищої освіти.

На інституційному рівні запропоновано імплементувати в українських закладах вищої освіти механізм внутрішнього оцінювання якості вищої освіти на зразок французьких обсерваторій, а також створити комітети із самооцінювання, до складу яких були би включені й студенти, що дозволило б поглибити культуру внутрішнього оцінювання у закладі, сприяти її розвитку та укоріненню; підтримка розвитку культури якості у закладах вищої освіти, що може стати запорукою якості та конкурентоспроможності української вищої освіти; подальше сприяння поширенню європейського виміру забезпечення якості вищої освіти, враховуючи масовізацію та інтернаціоналізацію вищої освіти.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає в тому, що: вперше розкрито систему оцінювання якості університетської освіти у Французькій Республіці, як сукупність взаємопов'язаних зовнішніх та

внутрішніх її підсистем; визначено періодизацію її становлення в контексті реформування університетської освіти; розкрито особливості структури системи; охарактеризовано діяльність національних агентств оцінювання якості; узагальнено нормативно-правові документами регулювання системи оцінювання якості на європейському та національному рівнях; в науковий обіг введено терміни, що формують норми та процедури проведення оцінювання якості французької університетської освіти; з'ясовано особливості проведення процедури проведення зовнішнього оцінювання якості вищої освіти Французької Республіки; здійснено порівняльний аналіз систем оцінювання якості університетської освіти у Французькій Республіці та в Україні, розроблено рекомендації щодо урахування французького досвіду з організації оцінювання якості вищої освіти у практиці університетів України; уточнено теоретичні підходи до подальшого вивчення феномену системи оцінювання якості університетської освіти в українському науково-педагогічному просторі з урахуванням французького досвіду; подальшого розвитку набули зміст, форми і методи оцінювання якості університетської освіти.

До наукового обігу введено маловідомі документи (законодавчі акти в сфері освіти в авторському перекладі, дослідження зарубіжних науковців, зокрема французьких, з обраної теми, а також аналітичні звіти, книги зарубіжних авторів та публікації у французьких періодичних виданнях, що розширюють межі сучасних знань про розвиток системи оцінювання університетської освіти Французької Республіки.

Практичне значення дослідження визначається тим, що розроблено рекомендації щодо урахування французького досвіду в організації оцінювання якості вищої освіти у практиці університетів України (на рівні держави, системи вищої освіти, закладів вищої освіти, суб'єктів освітнього процесу) на основі досвіду Французької Республіки.

Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі професійної підготовки фахівців педагогічного профілю, зокрема як

складових навчальних дисциплін «Загальна педагогіка», «Історія педагогіки», «Педагогіка вищої школи», «Порівняльна педагогіка», спецкурсів; при підготовці та написанні підручників, навчальних посібників, а також дослідниками для проведення історико-педагогічних і компаративно-педагогічних досліджень.

Ключові слова: система оцінювання якості, університетська освіта, Французька Республіка, університет, якість, якість вищої освіти, освітній процес.

ABSTRACT

Durdas A.P. The system of assessment of university education quality in the French Republic. – Qualifying scientific work, manuscript copyright.

Thesis paper for obtaining the academic degree of Doctor of Philosophy in Specialty 011 (Educational Pedagogical Sciences). – Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, 2021

The thesis is dedicated to the study of the system of assessment of university education quality in the French Republic, its substantive component, taking into account the processes of reforming Ukrainian education and its entry into the European educational space. It is said in the thesis that at the stage of Ukraine's integration into the European educational space, the increasing demands for the educational services market and for professionalism of specialists who are able to meet the requirements and demands of the international labor market, the quality of university education is becoming increasingly important. A key role in this process is played by quality assessment and the experience of foreign agencies and, in general, the development of a system of assessment of university education quality, in particular in the European countries.

The French Republic is an active participant of the European processes and transformations in the field of quality assurance in higher education. It is important to study the functioning of the system of assessment of university education quality in France for taking this experience into account in Ukraine. In particular, in the

French Republic, the system of assessment of higher education quality is well established and it is commonly acknowledged in Europe. In this context, the European integration processes taking place in the system of Ukrainian education may be tangent to the well-established system of assessment of university education quality in the French Republic.

The object of the study is the university education of the French Republic.

The subject of the study is the system of assessment of university education quality in the French Republic.

The purpose of the study is a holistic analysis of the system of assessment of university education quality in the French Republic, as well as of socio-economic, socio-cultural and pedagogical factors, trends and features of its development; ascertaining the possibilities of using progressive ideas of the French experience for modernization of Ukraine's university education, in particular, in assessing its quality.

The thesis research examines the state of research of the selected problem in pedagogical theory and practice. It has been found out that the issue of assessment of university education quality in the French Republic has been studied insufficiently in the domestic and European scientific literature and it requires further research.

A comparative analysis of the basic concepts of the research: "quality", "education", "system", "systematic approach", "university education", "higher education", "quality of education", "quality of education", "assessment of higher education quality " has been carried out. It has been established that in the French and Ukrainian scientific discourse, these concepts have common and distinctive characteristics due to historical and socio-cultural factors. It has been clarified that higher education quality is a characteristic that testifies to its ability to promote or even ensure the successful life of society as well as of an individual.

The system of assessment of university education quality in the French Republic has been studied. It has been found out that it is multicomponent and has external and internal components. At the external level, the assessment of higher education quality in France is carried out by the following bodies: High

Council for Evaluation of Research and Higher Education (Haut Conseil de l'Évaluation de la Recherche et de l'Enseignement Supérieur), General Inspectorate of the Administration of National Education and Research (Inspection générale de l'administration de l'éducation nationale et de la recherche), Engineering Degree Commission (Commission des Titres d'Ingénieur, CTI), National Commission for the Evaluation of Training and Qualifications in Management (Commission d'évaluation des formations et diplômes de gestion) and National Consultative Commission of University Technological Institutes (Commission consultative nationale des IUT). At the internal, institutional level the assessment of higher education quality is carried out by assessment committees, observatories and specialists of the Higher Education and Research Quality Network (REseau quaLité Enseignement supérieur et Recherche).

The promising areas of application of the positive experience of the French Republic in university education quality assessment for Ukraine have been identified and recommendations have been developed for the application of the experience of the French Republic in university education quality assessment. In particular, at the national level, it has been proposed to envisage creation of a number of specialized independent agencies specializing in higher education quality assessment, depending on the specialties in which a higher education institution provides specialists' training; creation of a public network for assessment of higher education and research quality for the exchange of experience in higher education quality assessment and the exchange of specialists (the network would have a consultative nature); promoting Ukraine's participation in coordinated cooperation at the European level and in international projects, forums dedicated to higher education quality assurance.

At the institutional level, it has been proposed to implement in Ukraine's higher education institutions a mechanism for internal assessment of higher education quality, such as French observatories, as well as to create self-assessment committees, which would include students and would help to deepen the culture of internal assessment at an institution, contribute to its development and rooting;

supporting the development of quality culture at higher education institutions which can become a guarantee of the Ukrainian higher education quality and competitiveness; further promoting the spread of the European dimension of higher education quality, taking into account the massification and internationalization of higher education.

The scientific novelty and theoretical significance of the study is as follows: for the first time a system of assessment of university education quality in the French Republic has been revealed as a set of interconnected external and internal subsystems; the periodization of its formation in the context of reforming university education has been determined; features of the system structure have been revealed; the activities of the national quality assessment agencies have been characterized; normative and legal documents regulating the quality assessment system at the European and national levels have been generalized; terms that form the norms and procedures for assessment of the French university education quality have been introduced into scientific circulation; the specific features of the procedure for conducting external assessment of higher education quality in the French Republic have been clarified; a comparative analysis of the systems of assessment of university education quality in the French Republic and in Ukraine has been carried out, recommendations have been developed for taking into account the French experience in organizing the assessment of higher education quality in the practice of universities in Ukraine; the theoretical approaches to further study of the phenomenon of the system of assessment of university education quality in the Ukrainian scientific and pedagogical space have been specified taking into account the French experience; the content, forms and methods for university education quality assessment have got further development.

Little-known documents have been introduced into scientific circulation (legislative acts in the field of education in the author's translation, studies of foreign (in particular French) scientists on a selected topic, as well as analytical reports, books by foreign authors and publications in French periodicals, expanding the

boundaries of modern knowledge about the development of the system of assessment of university education quality in the French Republic.

The practical significance of the study is determined by the fact that recommendations have been developed regarding the consideration of the French experience in organizing the assessment of higher education quality in the practice of universities in Ukraine (at the levels of the state, higher education system, higher educational institutions, subjects of the educational process) based on the experience of the French Republic.

The research materials can be used in the educational process of professional training of pedagogical specialists, in particular as components of educational disciplines "General pedagogy", "History of pedagogy", "Pedagogy of higher education", "Comparative pedagogy", special courses; in the preparation and writing of textbooks, teaching aids, as well as by researchers for historical-pedagogical and comparative-pedagogical studies.

Key words: quality assessment system, university education, the French Republic, university, quality, higher education quality, educational process.

СПИСОК НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Публікація в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та/або розвитку та Європейського Союзу

1. Durdas A. (2021). Common and distinctive features of higher education quality evaluation in Ukraine and France. *Science and Education a New Dimension*, № 247, p. 10-13. p-ISSN 2308-5258, e-ISSN 2308-1996.

Публікації у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії "Б"

2. Durdas A., Batechko N., Kishchak T., Mykhailichenko M. (2020). The role of the scientific libraries in ensuring principles of academic integrity. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки)*, № 2 (63), с.

42-49. p-ISSN 1609-8595, e-ISSN 2412-0774.

3. Durdas A., Batechko N., (2020). The French model for assessing the quality of higher education: current trends. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки)*, No 1, p. 93-98. p-ISSN 1609-8595, e-ISSN 2412-0774.

4. Дурдас А., Батечко Н., (2019). Академічна доброчесність в контексті європейських практик: досвід Франції. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, №3 (60), с. 88-94. p-ISSN 1609-8595, e-ISSN 2412-0774.

5. Durdas A. (2018). The system of Higher education quality evaluation in France: History and Modernity. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки)*, 2018 (3-4) (56-57), 2018, p. 139-143. p-ISSN 1609-8595, e-ISSN 2412-0774.

6. Дурдас А. П. (2018). Розвиток університетської освіти Франції: історичний аспект. *Педагогічний процес: теорія і практика (серія: педагогіка)* № 1-2 (60–61), 2018, с. 32-37. p-ISSN 2078-1687, e-ISSN 2412-0154.

7. Дурдас А.П., Сопова Д.О., Бровко К.А., (2018). Е-середовище як складова корпоративної культури в університетах Французької Республіки. *Молодь і ринок*, 157 (2), с. 133-137. p-ISSN 2308-4634, e-ISSN 2617-0825.

8. Батечко Н., Дурдас А. (2018) Аксіологічні аспекти освіти дорослих Франції. *Освітологічний дискурс*. № 1-2, с. 219-232. ISSN 2312-5829.

9. Дурдас А. П. (2018). Структурні особливості вищої освіти Французької Республіки. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки)*, № 1-2 (54-55), 2018, с. 113-120. p-ISSN 1609-8595, e-ISSN 2412-0774.

10. Дурдас А. П. (2017). Вища освіта Франції в контексті сучасних євроінтеграційних процесів. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки)*, №1-2 (50-51), с. 132-138. p-ISSN 1609-8595, e-ISSN 2412-0774.

11. Durdas A. (2017). Education development trends of adults in France: modernity and prospects. *The pedagogical process: theory and practice (Series:*

Pedagogy), № 2 (57), 2017, p.11-16. p-ISSN 2078-1687, e-ISSN 2412-0154.

Публікації, у яких додатково відображені результати дослідження

12. Durdas A. (2020). Assessment of higher education quality: models, principles and approaches. *Znanstvena misel journal*, Ljubljana, Slovenia, №41, p.33-37.

13. Durdas A. (2020). Quality of higher education and the educational models for its assessment. *Polish Journal of Science*, Warszawa, Poland, № 32/2, 2020, p. 31-35.

14. Durdas A. (2020). University education in the French Republic: structure and legal framework. *The Modern Higher Education Review*, Issue. 4, 2019 p. 57-65.

15. Durdas A. (2018). Higher education in France: historical development. *The Modern Higher Education Review*, Issue 3, p. 26-32.

16. Дурдас А.П. Вища освіта сучасної Європи – між тенденціями різноманітності та гомогенізації: досвід Франції. Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти: теорія, практика, інновації», 23-24 лютого 2017 р.: Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ.

17. Дурдас А. П. (2017). Якість освіти: зарубіжний досвід. Освітологія – 2017: наукова конференція, Київ (Україна), 18 травня. 2017. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка.

18. Дурдас А. П. (2018). Розвиток університетської освіти Франції: історичний аспект. IV міжнародна науково-практична конференція «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи, 15 червня 2018 р., Конін-Ужгород-Дрогобич.

19. Дурдас А. П. (2018). Особливості оцінювання якості університетської освіти Франції. Збірник Всеукраїнської науково-практичної конференції «Диференціація у шкільній освіті: історичний досвід і сучасні технології», 18 травня 2018 р., м. Київ.

20. Дурдас А. П. (2018). Вища освіта Франції: особливості структури

та тенденції розвитку. Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичній конференції “Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи”, 30 листопада 2018 року, Конін-Ужгород-Херсон-Кривий Ріг.

21. Дурдас А. П. (2019). Освітні моделі оцінювання якості університетської освіти: особливості системи оцінювання якості університетської освіти у Франції. Збірник II-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», 11-12 квітня 2019 року.

22. Дурдас А. П. (2019). Університетська освіта Франції: структурні особливості та державне регулювання. Міжнародна науково-практичній конференція «Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики», 20-21 грудня 2019 року, м. Одеса.

23. Дурдас А. П. (2019). Сучасні тенденції розвитку академічної доброчесності на прикладі досвіду Франції. Міжнародна науково-практична конференція «Психологія і педагогіка в системі сучасного гуманітарного знання», 13-14 грудня 2019 року, м. Київ.

24. Дурдас А. П. (2019). Якість вищої освіти та її забезпечення в ЄС: досягнення Франції. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання педагогіки та психології: наукові дискусії», 11-12 жовтня 2019 року.

25. Дурдас А. П. (2019). Освіта дорослих у контексті сучасних європейських традицій: досвід Франції. Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційне забезпечення сфери освіти та науки: до 20-річчя Державної науково-педагогічної бібліотеки України і В.О. Сухомлинського, 7 листопада 2019 року, м. Київ.

26. Дурдас А. П. (2019). Аналіз доцільності імплементації досвіду Французької Республіки щодо оцінювання якості освіти у вітчизняному освітньому просторі. Всеукраїнська науково-практична конференція підготовка фахівців дошкільної та початкової освіти у контексті ідей нової української школи, 11 квітня 2019 р. м. Старобільськ.

27. Durdas A. (2020). Assessment of university education quality in

France and in Ukraine: common and distinctive features. Міжнародна науково-практична конференція «Психологія і педагогіка в системі сучасного гуманітарного знання ххі століття», 11–12 грудня 2020 р., м. Харків.

28. Дурдас А.П. (2020). Забезпечення якості вищої освіти: досвід Республіки Франція. Міжнародна конференція «Забезпечення якості вищої освіти у країнах Європейського Союзу» за підсумками реалізації Модуля «програми "Еразмус +: Жан Моне", 15 квітня 2020 року, м. Київ.

29. Дурдас А. П. (2020). Оцінювання якості вищої освіти у Франції: історичний досвід і сучасність. Міжнародна науково-практична конференція «Психологія і педагогіка у ХХІ столітті: перспективні та пріоритетні напрямки досліджень, 5-6 червня 2020 року, м. Київ.

30. Дурдас А. П. (2020). Університетська освіта Франції: етапи історичного розвитку. Збірник матеріалів ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», 09-10 квітня 2020 року, м. Тернопіль.

31. Дурдас А. П. (2020). Організація докторських досліджень у Франції. Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції “Сучасні наукові дослідження у психології та педагогіці – прогрес майбутнього”, 15-16 травня 2020 року, м. Одеса.

32. Durdas A. P. (2021). The problem of ensuring the quality of higher education in the scientific literature. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference, Boston, USA 17-19 February 2021

33. Durdas A. P. (2021). Assessment of higher education quality in France: using the positive experience in Ukraine. І Міжнародна спеціалізована наукова конференція «Сучасний педагог та теорія педагогіки, філологічні диспути та наука про мову», 19.02.2021, м. Хмельницький.